

علت نورانی بودن مسلمانان در روز قیامت + پاسخ پیامبر(ص)

حضرت رسول خدا (ص) پس از نماز صبح بین الطلوعین در مسجد می‌نشستند و به سؤالات مردم در زمینه‌های مختلف پاسخ می‌دادند و در سخنی علت نورانی و ممتاز بودن امتش را نسبت به سایر امت‌ها بیان می‌دارند.

حضرت رسول خدا (ص) پس از نماز صبح بین الطلوعین در مسجد می‌نشستند و به سؤالات مردم در زمینه‌های مختلف پاسخ می‌دادند و در سخنی علت نورانی و ممتاز بودن امتش را نسبت به سایر امت‌ها بیان می‌دارند. به گزارش خبرنگار آیین و اندیشه خبرگزاری فارس، واژه «عبادت» در اصل به نظر بسیاری از واژه‌شناسان به معنای «خضوع» است و طبری در تفسیر «جامع البیان» می‌گوید: اصل عبودیت که به نظر او شامل عبادت نیز می‌شود، نزد همه عرب به معنای ذلت و خاکساری است.

ابوعلی سینا معتقد است: «العبادة هي غاية الخضوع والتذلل؛ عبادت نهایت خضوع و فروتنی است» و شهید مطهری در تعریف عبادت آورده است: پرستش آن حالتی است که در آن، انسان یک توجهی می‌کند که از ناحیه باطن خودش به آن حقیقتی که او را آفریده است و خودش را در قبضه قدرت او می‌بیند، خودش را به او نیازمند و محتاج می‌بیند. در واقع سیری است که انسان از خلق به سوی خالق می‌کند. این امر اساساً قطع نظر از فایده و اثری که داشته باشد، خودش یکی از نیازهای روحی بشر است.

آگاهی عمیق و بصیرت و اندیشه در دین، رمز ارزشمندی کارها و عبادات است و بدون آن عمل، فاقد ارزش لازم است لذا یکی از مواردی که می‌تواند ما را در انجام عبادت، راغب کند پی‌بردن به حکمت عبادات است.

آیت‌الله جوادی آملی از جمله کسانی است که به طور مفصل درباره حکمت و فلسفه اعمال عبادی دین مبین اسلام سخن گفته است. آنچه در ادامه می‌خوانید به موضوع «طهارت و حکمت آن» می‌پردازد که برگرفته از بیانات این عالم فرزانه است.

انسان طاهر محبوب خداست و اگر کسی محبوب خدا شد آثار خدایی در او ظهور پیدا می‌کند؛ زیرا خدای سبحان، محبوب خود را رها نمی‌کند. اگر عبادت ظاهری را مقرر کرد رازش که محبوب شدن است را در کنار آن قرار داد. قرآن کریم به عنوان فیضی عظیم از طرف خداوند نازل شده است کسانی از این قرآن سهم دارند که طاهر باشند چنانکه خدای سبحان در کتابش می‌فرماید: «تَهَ لَقْرَآنَ کَرِیمٌ، فِی کِتَابٍ مَّکْنُونٍ، لَا یَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ.» افراد مطهر و پاک از معارف قرآن بهره می‌گیرند.

مطهر واقعی، اهل بیت عصمت و طهارتند. قرآن کریم در آیه «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يُطَهِّرَ كُمْ تَطْهِيرًا» اهل بیت را به عنوان «مطهر» معرفی فرموده است و در آیات پیش یادآوری شد که به عمق قرآن کسی جز مطهر نمی‌رسد و اهل بیت عصمت و طهارت هم مطهرند. و آنها هستند که به حقیقت قرآن راه دارند و شاگردان آنها هم به اندازه طهارتشان بهره می‌گیرند.

حکمت طهارت در آینه قرآن

از آنچه گذشت، معلوم شد که طهارت به عنوان راز و حکمت عبادت تعیین شده است؛ اما مراد نه طهارت ظاهری است. اگر خداوند درباره وضو گرفتن می‌فرمود: وضو بگیرید برای آنکه پاک شوید، انسان خیال می‌کرد که این آب، ظاهر بدن را شست‌وشو می‌کند و به انسان طهارت ظاهری می‌دهد؛ اما این معنا را درباره تیمم هم می‌فرماید، که تیمم بگیرید، صورت را خاک‌آلود کنید، تا پاک شوید. آب ممکن است انسان را به طهارت ظاهری طاهر کند؛ اما دست‌ها را خاک‌آلود کردن و به صورت کشیدن، انسان را به «طهارت معنوی» می‌رساند.

در تشریح تیمم می‌فرماید: «فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوْهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلَكِنْ يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ» آنجا که آب نیافتید از خاک طیب و پاک استفاده کرد و تیمم کنید چهره و دست‌ها را از معبد روی زمین خاک‌آلود و مسح کنید. خدا نمی‌خواهد بر شما تنگ بگیرد، لیکن اراده پاکی شما را نموده و می‌خواهد نعمت خویش را بر شما تمام کند. باشد که سپاس‌گزارید.

برخی از فقها از اینکه انسان تنها دست به سنگ صاف بزند و به صورت بکشد اشکال کرده گفته‌اند: چون در آیه کریمه آمده: «منه» پس چیزی باید از زمین به صورت انسان بچسبد؛ باید صورت را خاک مالی کرد تا گرد و غبار از زمین به صورت بچسبد.

آنگاه فرمود: خداوند نمی‌خواهد هیچ گونه دشواری بر شما تحمیل کند؛ بلکه می‌خواهد شما را پاک کند. معلوم می‌شود انسان از اینکه در تیمم خاک را به صورتش می‌مالد پاک می‌شود. از چه چیزی پاک می‌شود؟ بدیهی است این عمل غرور و تکبر را از انسان می‌گیرد و انسان را تطهیر می‌کند. اگر انسان را تطهیر کرد دیگر انسان در برابر خواسته خداوند سخنی ندارد؛ نمی‌گوید «من نظرم آن است» پس طهارتی که مطلوب پروردگار است پاک شدن از غرور و کبر است.

همان‌طور که خداوند سبحان نعمت‌های ظاهری را برمی‌شمارد و سپس می‌فرماید: شاکر نعمت باشید، تیمم را هم به عنوان نعمت، ذکر می‌کند تا انسان در برابر این نعمت شاکر باشد.

حکمت‌های وضو در گفتار پیامبر (ص)

گفته‌اند: اسرار عبادات را فرا بگیرد و بدان‌ها عمل کنید. نماز خواندن و روزه گرفتن و وضو ساختن و دیگر تکالیف از احکام الهی است. هر یک از احکام برای آن است که انسان به اسرار آنها پی ببرد و آزاد شود.

مرحوم صدوق (قدس سره) نقل فرموده که رسول خدا (ص) پس از نماز صبح بین الطلوعین در مسجد می‌نشستند و به سؤالات مردم پاسخ می‌دادند. روزی دو نفر نوبت گرفته در محضر حضرت سؤالاتی طرح کردند. حضرت به اولی فرمود: گرچه شما قبل از آن برادر آمدید، لکن نوبت خود را به ایشان بدهید. چون شما اهل کرم ایثار هستید و او کار لازمی دارد و مستعجل است. (ادب رعایت نوبت را حضرت در آنجا آموختند) بعد فرمودند: من بگویم برای چه کاری آمده‌اید یا شما می‌گویید؟

عرض کردند: یا رسول‌الله شما بفرمایید.

فرمود: یکی برای یاد گرفتن مسائل حج و دیگری برای سؤال و آموختن مسائل وضو آمده است. آنگاه سؤال‌ها را جواب دادند:

وضو گرفتن، یعنی شستن صورت و دست‌ها و مسح سر و پاها؛ شستن صورت، یعنی خدایا هر گناهی که با این صورت انجام دادم آن را شست‌وشو می‌کنم که با صورت پاک به جانب تو عبادت کنم و با پیشانی پاک سر بر خاک بگذارم.

شستن دست‌ها در وضو یعنی خدایا از گناه دست شستم و گناهی را که با دستم مرتکب شده‌ام، با شستن دست، آن را تطهیر می‌کنم.

مسح سر در وضو یعنی خدایا از هر خیال باطل و هوس خام که در سرپروراندم، سرم را تطهیر می‌کنم و آن خیال‌های باطل را از سر به دور می‌افکنم.

مسح پا یعنی خدایا من از جای بد رفتن پا می‌کشم و این پا را از هر گناهی که با آن انجام داده‌ام تطهیر می‌کنم.

اگر کسی بخواهد نام مبارک حق تعالی را بر زبان آورد، باید دهان را تطهیر کند. مگر می‌شود با دهان ناشسته انسان نام خدا را ببرد؟ باید دهان را با آب مضمضه کند و بشوید. این گوشه‌ای از حکمت‌های وضو است.

پیامبر اکرم (ص) نیز می‌فرمایند: «يَحْشُرُ اللَّهُ أُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ بَيْنَ الْأَمَمِ عَرَّاءَ مُحَجَّلِينَ مِنْ آثَارِ الْوُضُوءِ» امت من در قیامت میان سایر امت‌ها ممتاز، نورانی محشور می‌شوند و این بر اثر وضوی آنان است.

علت این که از نماز و سایر عبادت‌ها لذت نمی‌بریم، عدم آشنایی ما با این حکمت‌هاست، آنان که از عبادت لذت می‌برند، چیزی را با آن تبدیل نمی‌کنند.

حکمت‌های وضو در بیان هشتمین امام

مرحوم ابن بابویه از امام هشتم نقل فرموده که حضرت به یکی از شاگردانش محمدبن سنان فرمود: حکمت وضو گرفتن این است که انسان با اعضای پاک متوجه خداوند سبحان شو. آیا می‌شود انسان با چشم گناه بکند با همان چشم و صورت متوجه خدا شود؟

اصولاً اسرار الهی دارای حقایقی است که «لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ». اگر حقیقت قرآن را جز افراد با طهارت نمی‌یابند، حقیقت این عبادت را هم جز افراد پاک نمی‌یابند عبادت در کام انسان پاک لذت پیدا می‌کند و هیچ چیزی وی را به خود مشغول نخواهد

کرد.

در وضو، شستن صورت با صابون کافی نیست؛ شستن صورت با نیت لازم است. اگر کسی صورت را با این قصد بشوید که خدایا برای وضو گرفتن و امتثال امر تو و نماز خواندن صورتم را از هر گناه شستم و تطهیر کردم و برای این که با چهره‌ای پاک به سوی تو و در خاک تو بیفتم، او به اسرار عبادت پی‌برده است و با فرشتگان ملاقات کرده و ملاقات می‌کند.

دست‌ها را می‌شوید تا با دست پاک خدا را بخواند و به دعا برخیزد و سر و پا را مسح می‌کند، چون در نماز سر او پیدا است و پاهای او به طرف قبله است؛ باید با فکر پاک و با پای پاک و از سرتا پا پاک باشد تا به طرف خداوند سبحان بایستد و لذت ببرد. لذا حضرت فرمود: چون بنده می‌خواهد برابر حق تعالی بایستد و کرام‌الکاتبین را ملاقات کند باید اعضا و جوارح پاک داشته باشد.